

проблеми та шляхи розвитку / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. С. Батиргареева та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. С. 784-798.

4. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2010 році: інформ. бюлетень. Київ: ДПтС України, 2011. Кн. 1. 68 с.

5. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2013 році: інформ. бюлетень. Київ: ДПтС України, 2014. Кн. 1. 56 с.

6. Про стан правопорядку, ізоляції та нагляду, діяльність підрозділів охорони, пожежної безпеки та воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби України у 2016 році: інформ. бюлетень. Київ: Департамент ДКВС Міністерства юстиції України, 2017. 34 с.

7. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: постанова Пленуму Верховного Суду України від 01 листопада 1996 року № 9. *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2011. С. 136-141.

ШЛЯХИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ ПОДІЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ В КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

Копотун І. М.

*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
проректор з міжнародних зв'язків
Академії ГУСПОЛ*

*м. Куновице, Чеська Республіка,
професор кафедри кримінального права та судочинства
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені Академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Карманова Н. І.

*кандидат політичних наук,
викладач кафедри конституційного права
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Проблеми запобігання злочинності у кримінально-виконавчих установах, у тому числі кримінально-правових конфліктів надзвичайного

характеру, викликають необхідність випереджального аналізу розвитку криміногенної ситуації в середовищі засуджених та вироблення науково обгрунтованих запобіжних заходів. Результатом випереджального аналізу є кримінологічний прогноз, який являє собою ймовірне судження про майбутній стан (рівень, структуру, динаміку) злочинності та її детермінанти, можливості профілактики й інші засоби впливу на злочинність у певний період часу [1, с. 155], засноване на дослідженні кількісних і якісних кримінологічних характеристик явищ і процесів, що змінюють криміногенні умови виконання та відбування покарання.

Процес кримінологічного прогнозування дає можливість передбачати зміну криміногенної ситуації на кінець конкретного періоду та визначити її тенденції в рамках часових відрізків, а також вплив нових факторів на структуру і динаміку криміногенних і кримінально-правових проявів у середовищі засуджених.

Метою кримінологічного прогнозування є розроблення заходів із запобігання криміногенній поведінці засуджених та вчиненню ними кримінально карних діянь.

Основною ланкою в реалізації кримінологічного прогнозу слід вважати виявлення та постановку на профілактичний облік засуджених, схильних до різних проявів протиправної поведінки, вчинення злочинів, розроблення і здійснення заходів індивідуально-профілактичного випереджального впливу з метою нейтралізації ризику вчинення рецидиву злочинів.

Важливість дослідження прогнозування надзвичайних подій кримінально-правового характеру у кримінально-виконавчих установах обумовлюється тим, що недоліки в організації кримінологічного прогнозування, спрямованого на профілактику криміногенних і кримінально-правових явищ і процесів серед засуджених виступають одним із факторів, що обумовлюють виникнення у кримінально-виконавчих установах надзвичайних подій кримінально-правового характеру.

У теорії управління під прогнозуванням розуміється частина системи управління, основним завданням якого є випереджальна орієнтація зміни стану об'єктів управління, середовища їх функціонування. Із кримінологічної точки зору прогнозування – це процес наукового передбачення майбутнього стану прогнозованого об'єкта на основі аналізу його минулого і нинішнього стану, систематичного отримання науково обгрунтованої інформації щодо перспективного періоду.

Інформація, що міститься у прогнозі дозволяє визначити і оцінити можливості використання в перспективі сил, засобів і методів, спрямованих на боротьбу зі злочинними проявами у кримінально-виконавчих установах [2, с. 11].

Таким чином, прогнозування являє собою процес визначення ближніх і більш віддалених проблем, які можуть виникнути для системи. Прогнозування має розглядатися як одна з основних функцій організації процесу виконання покарання, реалізація якої дозволяє передбачити можливі зміни в діяльності кримінально-виконавчої установи, в середовищі її функціонування, тобто отримувати інформацію випереджального характеру.

Під кримінологічним прогнозуванням у кримінально-виконавчих установах слід розуміти здійснюваний посадовими особами (начальник кримінально-виконавчої установи, його заступники, керівники структурних підрозділів, співробітники) на основі достовірної та повної інформації аналіз, у процесі якого виявляються фактори, закономірності, проблеми і робиться кримінологічний прогноз на найближчий або більш віддалений час про можливі тенденції криміногенних і кримінально-правових явищ і процесів, їх вплив на стан оперативної обстановки, діяльність структурних підрозділів.

Вироблення і прийняття оптимальних рішень, спрямованих на недопущення у кримінально-виконавчій установі ускладнень оперативної обстановки, на профілактику надзвичайних подій кримінально-правового характеру, припускають здійснення професійного прогнозування на науковій основі. Цьому сприяє глибокий аналіз наступної системи показників:

- зміни в динаміці і структурі злочинності в регіоні та державі, а також зміни у кримінально-правовій і соціально-демографічній характеристиці засуджених;
- стан злочинності серед засуджених, причини і умови, які сприяли вчиненню ними злочинів;
- відомості про порушення засудженими встановленого порядку відбування покарання;
- дані про осіб, які перебувають на профілактичному і оперативному обліках;
- тенденції проникнення до кримінально-виконавчої установи заборонених предметів, виробів і речовин, особливо грошей, спиртних напоїв, наркотиків;
- кадрове забезпечення структурних підрозділів установи, професійна підготовленість персоналу і результати його діяльності;
- ефективність оперативно-розшукової діяльності, соціально-виховної роботи із засудженими, організації режиму, праці засуджених, профілактики серед них злочинських традицій;
- стан матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених.

Література:

1. Профілактика злочинів : підручник / О. М. Джужа та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужі. – Київ : Атіка, 2011. 720 с.
2. Копотун І. М. Запобігання надзвичайним подіям кримінального характеру в пенітенціарних установах Російської імперії. *Публічне право*. 2017. № 2 (10). С. 173–181.
3. Копотун І. М. Наукові засади визначення факторів, що обумовлюють виникнення у кримінально-виконавчих установах надзвичайних подій кримінального характеру. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 229–236.
4. Копотун І.М. Загальна характеристика та види надзвичайних подій кримінального характеру в кримінально-виконавчих установах. *Збірник «Наше право»*. 2013. № 4. С. 109–114.

СТАТЕВІ ЗНОСИНИ З ОСОБОЮ, ЯКА НЕ ДОСЯГЛА ШІСТНАДЦЯТИРІЧНОГО ВІКУ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Куцір Н. С.

*студентка 3 курсу юридичного факультету
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

На сьогоднішній час найбільша увага приділяється кримінальним правопорушенням проти статевої свободи і статевої недоторканості дітей, адже саме ці кримінальні правопорушення викликають найбільше обурення в громадськості, становлять підвищену суспільну небезпеку, порушують подальший нормальний фізичний і психічний розвиток потерпілих дітей.

Не можна прирівнювати дитину з дорослою людиною, як у фізичних, так і правових аспектах. Діти – це особлива соціально-демографічна група населення, яка має свої специфічні потреби, інтереси та права, але не володіє достатньою спроможністю відстоювати і захищати їх перед суспільством [1, с. 180].

Статева злочинність являє собою сукупність кримінальних правопорушень, спрямованих проти статевої свободи і статевої недоторканості особи, які вчиняються із застосуванням насильства або з використанням безпорадного стану особи та з метою задоволення сексуальної потреби природним чи неприродним способом.